

Poljševiki pobijajo poljske radnike v zasedeni Ukrajini!

Rumunske avtoritete aretirale več Nemcev v Bukovini po odkritju nacijske zarote. Rusija poslala čez sto vojaških divizij na Poljsko in zaščitila mejo ob Rumuniji. Maršal Smigly-Rydz, poveljnik poljske armade, interniran. Spopadi med nemškimi in francoskimi letalci na zapadni fronti

Rumunija, 21. sept. — Rumunija je zaprla mejo ob Poljski, ko so se pričele širiti zarote o aretaciji nacijskih vojakov in eksekuciji poljskih vojakov na drugi strani meje. Več poljskih vojaških vojakov je bilo interniranih, da ruske avtoritete poljske vojaške pozicije v bivši poljski Ukrajini, ki so imeli od ruske avtoritete v bivši poljski Ukrajini. Ustreljeni so bili na območju in zasedenosti.

Ustreljenih virov se doznajo, da je rumunska policija aretirala več Nemcev v Bukovini po odkritju zarote. Uradni krogi niso potrdili in ne zanikali zarot o aretaciji. Policija je bila tudi glavni stan nemške vojske v Bukovini. Ta proklamirala je spadal pod Avstrijo, svetovni vojni pa jo je do Rumunija.

Informirani militaristični krogi pravijo, da je Rusija poslala vojaških divizij na Poljsko. Poljski uradniki so bili internirani, da je bil general Smigly-Rydz, poveljnik poljske vojske pri Lvovu, izbran po Nemcih za voditelja mirovnih razprav. On bo morda postal voditelj nove poljske odbojne vojske.

Dolje se doznava, da so Rusi postavili posebno vojaško komando, ki bo vladala zasedeno poljsko ozemlje ob rumunjski meji. Glavni stan te komisije je v Siatynu.

Rumunske avtoritete poročajo, da je čez 60.000 poljskih vojakov in civilnih beguncem poslalo v Rumunijo v zadnjih tednih. Poročilo dostavlja, da se malo kmalu pričela pogajanja med Rumunijo, Rusijo in Nemci glede repatriacije civilistov, ki bi se radi vrnil domov.

Bukarešta, Rumunija, 21. sept. — Nove potezoje, ki so se pojavile v zadnjem trenutku, so bile načrte poljskega predsednika Mosickija, zunanega ministra Becka in drugih članov poljske vlade, ki so pobegnili v Rumunijo, glede odhoda v Francijo. Maršal Edvard Smigly-Rydz, poveljnik ostanke poljske armade, je bil prijet in poslan v rumunsko mesto Craiova, kjer je v bližini bolgarske in jugoslovanske meje. Mosicki in drugi poljski uradniki so bili obsojeni, da morajo dobiti dovoljenje iz Beograda in Rima, drugače ne morejo odpotovati v vladno Francijo. Pot po morju jim je zaprta, ker ruske boje na morju stražijo Črno morje.

Rumunska vlada je včeraj uveljavila nov dekret, ki določa, da morajo vsi poljski in češki civilisti zapustiti deželo v približno dveh tednih.

Budimpešta, Ogrska, 21. sept. — Mehanizirane ruske vojske so zaprele in blokirale poljsko-rumunsko mejo. Blokada je ustavila naval poljskih beguncev v Rumunijo.

Čez 3000 poljskih vojakov je včeraj prekorčilo prelaz Uzsok v karpatskem gorovju in dobilo dovoljenje na Ogrskem. Na Ogrskem se zdaj nahaja čez 20.000 poljskih vojakov in civilnih beguncev.

Riga, Latvija, 21. sept. — Poljski regiment 900 mož je prekorčil mejo včeraj in se pridružil drugim poljskim be-

guncem v Latviji. Vsi vojski so bili takoj razoroženi in internirani.

Budimpešta, Ogrska, 21. sept. — Poljski brambovci v Varšavi še vedno odbijajo nemške naskoke na mesto. Radiopostaja je danes zjutraj nenadoma utihnila, potem, ko je naznanila, da nemški topovi in bojna letala sipajo kroglice in bombe na Varšavo. Ta postaja je edina komunikacijska zveza med poljskim glavnim mestom in ostalim svetom.

Vse kaže, da direktorji postaje nočejo povedati brambovcem resnice o usodi Poljske. Sinoči so večkrat omenili predsednika Mosickija in druge člane vlade, da ustvarijo vtis, da se ti še vedno nahajajo na Poljskem.

Poveljnik poljske vojske posadke, ki brani Varšavo, je polkovnik Vavil Lipinski. On je sinoči naznanil po radiu, da so poljske čete odbile vse naskoke sovražnika. "Naša armada se ne bo podala, temveč vztrajala v boju do zadnjega," je dejal Lipinski. "Popolnoma smo uverjeni, da bomo izšli kot zmagovalci iz bitke. Maršal Smigly-Rydz je na fronti in vojski pozdravljajo njegovo navzočnost."

Gdynja, 21. sept. — Ostanke poljske armade so se obupno borili, da obdržijo Helo, strateško točko v severnem delu Poljske, v svojih rokah. Ta leži na koncu ozkega polotoka ob Baltiku.

Nemške čete so porazile poljske brambovce v Oxhoeftu v bližini Gdynje po strahovitem bombardiranju s suhega, morja in zraka. Poveljstvo nemške armade je naznanilo, da je bilo 34.000 poljskih vojakov ujetih.

Poljskim četam pri Helu so poveljevali kadeti iz vojaške akademije, ki se nahaja na hribu pri tem mestu. Neko poročilo pravi, da so postrelili več vojakov, ki so se hoteli podati Nemcem.

Berlin, 21. sept. — Člani skupne komisije, zastopajoči Nemce in Ruse se bodo sestali na konferenci prihodnjega tedna, da določijo mejo na podjarmljenem poljskem ozemlju. Nemci in Rusi naglašajo, da ureditev meje ne bo težavna in da bo delo izvršeno v nekaj dneh. Zadevni sporazum je bil že dosežen.

Naciji v Berlinu govorijo o možnosti ustanovitve židovske države na okupiranem poljskem ozemlju, kjer že zdaj biva veliko število židov. Glavno mesto židovske države bo Tarnov, Galicija, kjer židje tvorijo 90 odstotkov prebivalstva. Sovjetski diplomatje napovedujejo, da bo Rusija dobila poljsko ozemlje, na katerem živi okrog 12.000.000 prebivalcev. To ozemlje vključuje poljsko Ukrajino in Belorusijo.

Pariz, 21. sept. — Francoski in nemški letalci so se včeraj spopadli nad ozemljem med Maginotsko in Sigfriedovo trdnjavo. Francozi so v bitki sestrelili več nemških bombnikov.

Vsa znamenja kažejo, da se Nemci pripravljajo na ofenzivo. Več vojaških divizij je v zadnjih dneh dospelo na fronto.

Zadnje vesti

WASHINGTON, D. C. — Silna besedna bitka se je začela med izolacionisti in revizionisti nevtalnostnega zakona, ko se je predsednik Roosevelt včeraj postavil na čelo revizionistov. Obe stranki si napovedujeta zmago.

LONDON. — Angleški uradni krogi so zadovoljni z govorom predsednika Roosevelta v kongresu; prav tako so zadovoljni uradni krogi v Parizu.

BERLIN. — Nacijski krogi v Nemčiji pozivajo svoje kohorte v Ameriki, naj pomagajo poraziti Roosevelta predlog za amandiranje nevtalnostne postavbe. "Roosevelt bo pogol Ameriko v vojno!"

PARIZ. — Premier Daladier je včeraj izjavil, da Hitlerjem mora biti poražen. To je edini vojni cilj francoske republike. Francija je zdaj stoodstotno mobilizirana in ima šest milijonov mož pod orožjem.

BUKAREŠTA, RUMUNIJA. — Osem rumunskih fašistov, članov Železne straže, ki so prisostvovali umoru ministrskega predsednika Calinescuja, je bilo sinoči ustreljenih na ulici, na istem mestu, kjer so oni osem ur prej ustrelili premierja. Trije drugi zarotniki so bili ustreljeni na domu in dva sta izvršila samomor. Kralj Karol je odredil obsešno stanje in ailen naval na fašiste je v teku po vsej Rumuniji.

BUDIMPEŠTA. — Radiopostaja v Varšavi je včeraj utihnila brez znanega vzroka, toda druga vest se glasi, da Varšava se še ni podala in obeta biti drugi Madrid. Iz Berezkov na Poljskem poročajo, da so se tamkaj organizirale ukrajinske nacionalistične čete, ki pobijajo Poljake in žide.

MOSKVA. — Sovjetsko poročilo se glasi, da ruske čete na Poljskem širijo boljševiško propagando in pozivajo kmete, naj si razdele velika posestva.

NEW YORK. — Mornarska stavka je končana in ameriški parniki so odpluli na široko morje. Mornarji so dobili ekstra plačo, ki so jo zahtevali.

Odprava svobodščin v Angliji

Chamberlain dobil diktatorsko oblast

London, 21. sept. — Angleško ljudstvo je spoznalo, da vojna in diktatura koraka skupaj. Civilne svobodščine, katere je izklojevalo v borbah v zadnjih stoletjih, so bile odpravljene v imenu vojne in narodne obrambe.

Kontrola življenja posameznikov je bila odredjena 3. septembra, ko je Chamberlain napovedal vojno Nemčiji. Vlada je odredila cenzuro tiska in radia in kontrolo živeža, železnice, transportacije in komunikacij. Poleg tega je parlament podelil Chamberlainu bistveno diktatorsko oblast. Kralj je tudi dobil moč, da lahko z dekreti razveljavi vsak v parlamentu sprejeti zakon.

Svoboda govora je bila okrnjena z odredbo, da ne sme nihče govoriti o militarističnih zadevah brez dovoljenja avtoritet. Vladni uslužbenci in uradniki ne smejo govoriti o svobodi dela niti s člani svojih družin.

Roosevelt predlaga odpravo emburga Izredno zasedanje kongresa

Washington, D. C., 21. sept. — Danes se je sešel kongres v izrednem zasedanju in predsednik Roosevelt je osebno stopil pred kongresnike in senatorje na skupni seji ter jim priporočil, naj odpravijo klavzulo v nevtalnostnem zakonu, katere prepoveduje izvoz orožja in streliva zavezanim državam in jo nadomestijo s prajšno točko, ki se imenuje "cash and carry clause" in katere določa, da vsakdo lahko kupi v Združenih državah, kar potrebuje za vojno, mora pa plačati v gotovini in odpeljati na svojih ladjah. Vojnih kreditov za tuje države ne sme biti! Druge točke nevtalnostnega zakona naj ostanejo, zlasti ona, ki prepoveduje Američanom potovanje na ladjah zavezanecem skozi vojno cono, to se pravi, da ameriška vlada ni odgovorna za njih varnost. To je — je rekel predsednik — edin praktični način nevtalnosti.

Roosevelt je poudaril, da se je Amerika samo enkrat poskušala zapreti pred faktom vojne v Evropi — to je bilo za časa Jeffersonove administracije — a baš to jo je potegnilo v vojno. Nobena grupa v Ameriki si ne sme lastiti zamke, da je edino ona za mir, kajti za mir smo vsi, vprašanje je le, na kakšen način si svoj mir zavarujemo in obenem poskrbimo, da bodo ameriški delavci proizvajali stvari, namesto da izvažajo surovine za bojni material drugam.

Predsednik je svedel, da je tik pred nami temna doba, katere Amerika ni povzročila niti je ne more preprečiti, na Ameriki je pa lažje, da to nevarnost prizna in se ji poskuša izogniti na najbolj praktičen način, ki je mogoč.

Hitlerjevci spravili bogastvo v tujini

Goebbels, Goering, Ribbentrop in drugi imajo \$17,000,000

London, 21. sept. — Nemški nacijski glavarji — razen Hitlerja — so se dobro preskrbeli za "deževne dni" pa naj vojna izpade kakor hoče; dobro so zavarovali sebe in svoje družine z denarjem, ki je naložen v Holandiji, Švici in drugih tujih deželah, kakor se glase informacije, ki jih je odkrila svetovno zanesljiva organizacija.

Na podlagi teh informacij imajo feldmaršal Herman Goering, propagandni minister dr. Joseph Goebbels, zunanji minister Joachim von Ribbentrop, pomodni vodja nacijske stranke Rudolf Hess, vodja delavske fronte Robert Ley, šef tajne policije (Gestapo) Heinrich Himmler in židovski izizvajal Julius Streicher — ki je baže zdaj zaprt, ker se je upri paktu s Stalinom — skupaj blizu sedemdeset milijonov dolarjev ameriške valjave v tuji gotovini in vrednostnih papirjih, poleg tega pa imajo življenjske zavarovalne police v skupni vsoti \$18,203,500.

Edini Hitler se ne briga za denarno bogastvo in nima, kolikor je znano, nobene vloge v tujini. Najbogatejši med vsemi nacijskimi glavarji je zunanji minister Ribbentrop, ki poseduje danes \$9,740,000 v tuji gotovini, papirjih in zavarovalnih polikah. Drugi je dr. Goebbels, ki ima \$8,900,000 v gotovini, papirjih in polikah, nakar pridejo maršal Goering s sedmimi milijoni, Hess s štirimi milijoni, Ley z dvema milijonoma, dočim sta Himmler in Streicher prav blizu milijona vsak.

Ribbentrop je zavarovan za pet milijonov dolarjev, svojo ženo

CHAMBERLAIN ODGOVORIL NEMŠKEMU DIKTATORJU

Premier napovedal zmago v vojni z Nemčijo VLADA POJASNI SVOJE STALIŠČE

London, 21. sept. — Premier Chamberlain je včeraj v parlamentu odgovoril nemškemu diktatorju Hitlerju, ki je v svojem govoru v Gdanuku napadel Veliko Britanijo in Francijo. Dejal je, da bo Velika Britanija pospešila vojno in napovedal, da bosta ona in Francija izšli iz konflikta kot zmagovalki. Boj se bo nadaljeval, dokler ne bo Nemčija poražena na vsej fronti. Chamberlain je zagotovil ljudstvo, da bo Anglija napela vse sile, da porazi nacijsko Nemčijo. Ruska invazija Poljske in Hitlerjev govor nista izpremenila situacije.

Iz njegovega govora je bilo razumeti, da Anglija in Francija ne bosta napovedali vojne sovjetki Rusiji zaradi njenega napada na Poljsko. Tako akcija so pričakovali in valed tega jih ni presenetila. Končna sodba o ruski invaziji in posledicah bo izrečena pozneje.

Premier je povedal onim, ki kažejo svojo nepotrpežljivost zaradi počasnih vojni operacij, da je njegova vlada v stalnih stikih s svojimi vojaškimi svetovalci in veslački. Ti so zavzeli stališče, da pustolovščine v operacijah, ki ne obetajo uspehov, niso na mestu v tem momentu. Chamberlain je tudi pohvalil junaštvo poljskih čet.

V svojem govoru je premier pobijal Hitlerjevo trditve, da je Francija pristala na italijansko posredovanje v konfliktu dočim Anglija ni hotela o tem nič slišati. Stališče svoje vlade bo pojasnil v posebni deklaraciji, ki bo danes objavljena.

Neki konservativni poslanec je hotel vedeti, kako so nemške podmornice dosepele v bližino angleškega obrežja, ko pa je admiraliteta trdila, da je podvzela potrebne korake glede zaščite obrežja. Poslanec je odgovarjal Winston Churchill, prvi lord admiralitete. Dejal je, da je bila že podvzeta akcija proti tej nevarnosti. Arthur Greenwood, vodja laboristke opozicije, je zahteval pojasnila, zakaj ni Poljska dobila večje pomoči od Anglije v borbi proti Nemcem in Rusom. Priporočal je, naj v bodočnosti Anglija takoj in v večjem obsegu pomaga svojim prijateljem.

Mehika proglasila svojo nevtalnost

Mexico City, 21. sept. — Predsednik Lazaro Cardenas je proglasil nevtalnost Mehike in izdal instrukcije glede izvajanja militarističnim in civilnim avtoritetam. "Vlada si pripravlja pravico dovolitve in zaničanja vstopa vsaki ladiji v mehiška pristanišča," se glasi proklamacija. "To velja za ladje držav, ki so zapletene v vojni. Zgradištev tujih radiopostaj na mehiški zemlji je prepovedano in nobena bojujoča se sila ne sme operirati na mehiškem teritoriju in v odah."

Enako manjso za osebno bogastvo imajo ostali nacijski poglavarji, ki grabijo denar kjer le morejo — največ bogastva so si nagrabili pri židih in Čehih — in ga nalagajo v bankah in vrednostnih papirjih tujih držav. Ako bo Nemčija v tej vojni tepepa in če bodo ti ljudje mogli pobegniti kam na varno, bodo lahko živeli brez skrbi s svojimi družinami vred do smrti.

Domače vesti

Obiski Chicago. — Frank Otrin, farmar iz Owena, Wis., je po 27 letih obiskal Chicago 20. t. m. in se zglasil v gl. uradu SNPJ in uredništvu Prosvete.

Čikaške vesti Chicago. — V sosednjem Pullmanu je 19. t. m. umrla Rose Bokal, stara 62 let in rojena v Kotu, Šmartno pri Litiji na Dolenjskem. V Ameriki je bila 33 let in tu zapuška moža in dva sinova, v Minnesoti pa brata Antona Permeta.

Nov grob v južnem Illinoisu Witt, Ill. — Pred dnevi je tu umrla Frances Maigon, vdova, stara 58 let. Podlegla je operaciji na žolčnih kamnih. Zapuška sina in hčer.

Vesti iz Pennsilvanije West Newton, Pa. — Dne 10. t. m. je tu umrl Anton Simenc, star 60 let in rojen v Rekovecu pri Stari vasi, okraj Novo mesto. Zapuška družino. — V Strabanu se je oženil 16. t. m. John Urbančič z Mary Senklč, katere starši žive na bližnji farmi. Zenin in nevesta sta člana SNPJ. Obilo sreče!

Pueblske vesti Pueblo, Colo. — Pred dnevi je tu umrla Veronika Jesh, stara 41 let in rojena v Kompoljah pri Dobropolju na Dolenjskem. — Pokojna Alojzija Kholič je bila pokopana 19. septembra po civilnem obredu.

Nov grob v New Yorku Brooklyn, N. Y. — Tu je umrla zadnje dni Josipina Zvonar, roj. Modic, stara 54 let. Zapuška moža, hčer in brata.

Rojak umrl v La Salle La Salle, Ill. — Dne 18. t. m. je umrl Andrej Dergane, doma iz Novega mesta. Tu zapuška ženo in štiri otroke.

Clevelandske vesti Cleveland. — Naglo je umrl Anton Struna, star 47 let in rojen v Gabrju pri Stični na Dolenjskem. V Ameriki je bival 28 let in tu zapuška ženo, sina in tri hčere.

Panameriška konferenca v Panami

Delegatje so jezni na nemške diplomate

Panama City, Panama, 21. sept. — Tu so v teku priprave za konferenco Panameriške unije, katere se snide v soboto zaradi nujnostnih problemov, ki so nastali na ameriških kontinentih vsled evropske vojne. Snidejo se zastopniki 21 ameriških republik. Delegacije Združenih držav vodi državni podtajnik Sumner Welles.

Prišli so tudi diplomatje Nemčije, konzuli in poslaniki iz nekaterih republik Srednje in Južne Amerike, osem po številu, dasi jih ni nihče povabil. Nacijski diplomatje so se baje obrnili na zunanjo ministrstvo republike Paname s prošnjo, naj jim izposluje dovoljenje, da bodo smeli prisostvovati na konferenci kot opazovalci. Ko je Welles, vodja delegacije Združenih držav, to slišal, je izjavil, da bo odločno nastopil proti vsakemu dovoljenju te vrste. Nemčija nima ničesar opraviti na konferenci, katere se tiče le ameriških zadev, je rekel Welles.

Nacijski diplomatje so tudi hujskali delegata iz Hondurasa, republike v Srednji Ameriki, naj na konferenci sproži vprašanje, čemu Anglija še vedno drži svojo kolonijo v Hondurasu. Delegat je kasneje rekel drugim, da se ne bo oziral na Nemce in njihove sugestije, dasi je zadeva angleške kolonije vredna upoštevanja.

REVOLTA ČEHOV IN SLOVAKOV PROTI HITLERJU!

Na stotine ustreljenih in na tisoče aretiranih

DELAJSKE DEMONSTRACIJE V PRAGI

London, 21. sept. — Angleško ministrstvo za informacije je sinoči poročalo o izbruhu velikega revolucionarnega gibanja na Češkem, Moravskem in Slovaškem. Odkod je ministrstvo dobilo te vesti, ni povedalo in iz nevtalnih virov še niso potrjene.

Poročilo se glasi, da so nemiri nastali 17. septembra (zadnje nedeljo), ko so bile večje delavske demonstracije v Pragi, katere je policija hotela zadušiti, a ji ni uspelo. Iz teh demonstracij so se razvili izgredi in boji s policijo; z obeh stran so padali strel in bilo je več mrtvih in mnogo ranjenih.

V ponedeljek in torek so se izgredi ponovili in se razširili na Pardubice, Příbram, Plzen, Tabor, Plsek in Brno kljub največji strogoosti in okrutnosti nemške garde, katere pa ni mogla biti kos prevetliki sili razkačenega češkega prebivalstva. Spet je bilo na stotine ustreljenih in na tisoče aretiranih.

V torek, dne 19. septembra, se je vstaja razširila na Slovačijo, kjer se je Nemcem uprlo okrog 15.000 slovaških vojakov, toda nemške čete so ta vojskovi upor zadušile in razorožile upornike.

Aretacije so v teku po vsem protektoratu, ali to ne plaši upornih Čehov, ki se v vedno večjem številu zoperstavljajo arogantnim nemškim tiranom. Čehi niso v nobeni zadregi, če nimajo pri rokah puške ali revolverja; pograbijo kar imajo in delavci v Pragi se poslužujejo desk ali kolov z žebelji, s katerimi mahajo po policiji. V revolti so udeležene tudi ženske, ki pomagajo svojim možem, sinovom in bratom.

V teku te revolte je bila naredena velika materialna škoda. Čehi so podri mostove na vseh železniških progah in cestah, uničili gasilске postaje, razdejali na stotine železniških tovornih vagonov in v tovarnah je silna abotaza na dnevnem redu.

Revolta še ni zatrla in vse kaže, da pride v Čehijo, Moravijo in Slovačijo večja nemška armada.

(V Berlinu so danes zjutraj odgovorili na te vesti, da so "bedastoča" in da na Češkem ni nobene vstaje — istočasno pa upravičujejo "strove naredbe, ki so bile uvedene proti Čehom takoj v začetku vojne in te naredbe so bile včeraj poostrene, ko je dr. Edvard Beneš, bivši predsednik čehoslovanske republike, v torek zvečer iz Londona pozival Čeha po radiu, naj se uprejo, kajti nobena krvna žrtev ni danes prevelika...")

Opozicija proti preklicu nevtalnostnega zakona

Washington, D. C., 21. sept. — Na včerajšnji konferenci med predsednikom Rooseveltom in voditelji demokratske in republikanske stranke, ki se je vršila v Beli hiši, je Roosevelt predlaga za preklce nevtalnostnega zakona, toda naletel je na odpor. Voditelji so mu povedali, da kongres ne bo razveljavil zakona. Po konferenci je Roosevelt vseno izrazil upanje, da bo kongres preklical provizijo nevtalnostnega zakona, ki prepoveduje izvoz orožja in bojne materiala v vojno zapletenim državam. Ako se bo to zgodilo, bo Amerika zalagala z orožjem Veliko Britanijo in Francijo.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENTGLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by the Slovene National Benefit SocietyNaročnina za Zdravstveno dravstvo (izven Chicago) in Kanado
\$6.00 na leto, \$3.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; za Chicago
in Glencoe \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta, \$1.88 na četrt leta.
Subscription rates for the United States (except Chicago)
and Canada \$6.00 per year, Chicago and Glencoe \$7.50 per year,
foreign countries \$9.00 per year.Člene našega po društva—Recepti dopisov in nenarodnih
članov se ne vračajo. Recepti literarne vsebine (števila, po-
vesti, drame, pesmi, itd.) se vračajo pošiljatelju le v slučaju,
če je priložil poštne.Advertising rates on agreement—Manuscripts of communi-
cations and unsolicited articles will not be returned. Other
manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned
to sender only when accompanied by self-addressed and stamped
envelope.Naslov na van, kar imaš slika s listom
PROSVETA

1657-58 St. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

136

Stalin zabodel

Poljsko v hrbet!

Nacijsko-sovjetski pakt prijateljstva se je hitro razvil. Ni bilo treba dolgo čakati. Do-
bra dva tedna je preteklo, odkar sta ga Hitler
in Stalin skotila—seveda v interesu miru!—
črnilo na njem je še mokro in že se je razgalil,
da ni samo pakt prijateljstva, marveč je veliko
več.

Nacijsko-sovjetski pakt se je razgalil kot
pakt zavezništva in delitve teritorija krvaveče
Poljske!

Velik junak je Jože Stalin s Kavkaza! Na
tisoče svojih pristavev je dal postreliti v kle-
teh, kjer so bili brez moči. Silno junaštvo!
Z japonskimi militaristi, s katerimi bi bil lahko
meril svojo oboroženo moč, je sklenil premirje
in pustil Kitajce na cesti, naj japonski barbari
store z njimi kar hočejo. To je bilo drugo ve-
liko junaštvo.

Največje junaštvo je pa Jože Stalin izvršil,
ko se je vrgel na Poljsko, ležečo na trebuhu in
krvavečo iz tisočih ran in ji zasadi nož v
hrbet... To, to je junaštvo, ki je vredno moči!

Malo je v zgodovini primerov, ki bi prekašali
to najnovejšo Stalinovo zločinstvo. Uradna so-
vjetska poročila iz Moskve, v katerih ležna
figura Molotov opravičuje sovjetski naval na
Poljsko, so dokument največjega demagoštva,
ki je še kdaj bilo zaplano.

"Poljska vlada je izginila in Poljski preti
anarhija, zato so sovjeti primorani stopiti tja
in zaščititi ukrajinsko in belorusko manjšino,"
je rekel figura Molotov. Kar tako! Kakor da
je poljska vlada izginila sama od sebe in anar-
hija so si povzročili Poljski sami!

Kakor da zunanji svet ne vidi in ne ve, kaj
se je dva tedna prej godilo na Poljskem! In ka-
kor da Molotov ni vedel že 24. avgusta, kaj pri-
haja na Poljskem, ko je podpisal svoje hlap-
čevsko ime poleg imena Hitlerjevega hlapca
Ribbentropa na dokumentu, ki je dal povod te-
mu, da se je poljska vlada odstranila in da je
zdaj anarhija na Poljskem!

Poglobite se, če se morete, v dokument naj-
večjega cinizma, ki je prišel iz Moskve. Stalin
ima v Kremli zastopnike iz Anglije in Fran-
cije in se dela, kakor da se pogaja z njimi glede
obrambene zveze proti Hitlerju, v resnici se pa
za njihovi hrbi pogaja s Hitlerjem. Stalin
in Hitler se dogovorita vae natančno, kaj se ima
zgoditi s Poljsko, nakar Stalin preseneti Angle-
že in Francoze s cinčno konstatcijo, da ne
potrebuje zveze z njimi, ker jo že ima s—Hitler-
jem. Hitler takoj nato brutalno napade Polj-
sko in začne ubijati njeno prebivalstvo ter raz-
bijati njena mesta z bombami iz zraka; dva
tedna ubija in razbija njegova "Blitzkrieg,"
dokler ne naredi največjega kaosa, največje
zmešnjave na Poljskem. In ko je hrbenica
Poljske zlomljena, ko Poljska leži na tleh—pa
pride Stalin, ki je ves ta čas stal ob strani in
smehljaje gledal Hitlerjevo ubijanje in razbi-
janje, in pravi: Na Poljskem je anarhija, polj-
ska vlada je nesposobna, da bi ščitila svoja
ljudstva, poglejte, kakšna zmeda je na Polj-
skem! Sovjeti so nevtralni, ampak zmede na
Poljskem ne morejo gledati!! Sovjeti morajo
zaščititi Ukrajince in Beloruse! —

Vse to je bilo že prej dogovorjeno, vse je šlo
po načrtu—ampak Stalin se dela, kakor da ga je
poljska katastrofa presenčila in nekaj je bilo
treba storiti!

Presenečeni so morda bili le ameriški "komu-
nisti" in nekaj onih nalivnežev, ki so v mental-
nem sorodstvu z vericami.

Nas ni Stalinov vdor na Poljsko prav nič pre-
senetil, ker že davno vemo, da je Stalin zmožen
še veliko več. Niti takrat nas ne bo presenetil,
kadar napade Rumunijo—ki je morda prihodnja
na vrsti, če ni prej katera baltička država—
in ko kasneje vdere na Balkan, da "zaščititi" še
druge in jim prinese "mir in svobodo..."

Kajti Stalinov imperialistični boljševizem je
danes pred vsem svetom razgaljen, kakor je
dolg in širok. Maska mirovne zunanje politike
mu je odpadla na meji Poljske in danes je impe-
rialistični boljševizem le dvojček imperialistič-
nega nacizma. Kako bosta ta dva poravnala
račune med seboj, je njuna zadeva—ampak za-
deva demokracije po vsem svetu je, da spozna
v obema svojega največjega smrtnega sovraž-
nika.

S tem pa ni rečeno, da je brutalni Stalin Ru-
sija, kakor ni brutalni Hitler Nemčija. Ruska
ljudstva niso dala Stalinu pooblastila za njego-
ve zločine.

Glasovi iz
naselbin

Izhod iz brezbrzičnosti

Johnstown, Pa. — Dolgoletna
kriza in veliko brezdelje, ki ga
je povzročil moderni strojni si-
stem proizvodnje, se še nadalju-
je. Ta sistem je kriv, da je bilo
na milijone delavcev izrinjenih
od običajnega dela, s katerim so
si služili svoj borni kruh. Vse
to skupaj, namreč veliko brezde-
lje in splošne razmere zadnjih
let, je pa tudi povzročilo, da so
ogromne mase ljudstva postale
indiferentne z ozirom na dnevne
dogodke te ali one vrste. Ta de-
lavska masa si želi le to, da bi
prišla sprememba, pa naj pride
taka sprememba z ene ali druge
strani, na ta ali oni način.

Tako je danes. Zato pa tudi
napoved vojne v Evropi, ki sedaj
grozi zajeti v svoj plamen ves
svet, pri čemer niti Združene dr-
žave ne bi bile izvete, ni niti
malo presenetila to številno brez-
poselno delavsko maso. To je
pač posledica dolge krize in brez-
delja, miselne in čakanja ter
preživljanja iz dneva v dan; ne-
kaj se dobi od reliefa, nekaj od
reliefnega dela, mnogi pa še tega
ne dobe.

V tej dobi dolge krize je na
tisoče in tisoče mladih moči obis-
kovalo srednje in višje šole in si
pridobilo priložnost izobrazbo, a
kljub temu niso mogli dobiti pri-
lično delo. Te mlade moči, spo-
sodne za marsikatero delo, so bi-
le prisiljene pohajkovati in biti
veliko breme svojim že itak obu-
žanim staršem. Je pa tudi na
tisoče mladih moči, ki niso obis-
kovali srednjih in višjih šol, in
tudi nje je zadel ista usoda; po-
hajkovali so, ker ni bilo dela.

Vsa ta ogromna masa ameri-
ške doraše mladine, ki ni vsa ta
leta imela prilike do dela, ki je
ostala v nekakšnem zastoju, si
tudi želi spremembe. Ta mladi-
na je tudi pripravljena sprejeti
kakršnokoli spremembo, celo voj-
no, kajti mladina se ne zaveda
in ne razume pomen vojne in
vsega ogromnega zla, ki ga pri-
naša vojna. Vojna prav lahko
uniči današnjo civilizacijo in vse
pridobitve modernih časov. Voj-
na ne more prinesiti nikomur sre-
če, razen par brezsrčnim profi-
tarjem, ki se ob takih prilikah
skušajo okoristiti na račun bed-
ne mase.

Moderna znanost zadnjih pet-
deset ali sto let je silno napredo-
vala. Moderna tehnika je šla
skokoma naprej. Strojna pro-
dukcija je šla z neverjetno brz-
ino naprej. Ako se bi vso to zna-
nost upreglo v sistem proizvod-
nje in distribucije dobrin v sploš-
no ljudsko korist, bi od vsega
tega imeli velike koristi vsi.
Delovno ljudstvo, ki je v ogrom-
ni večini, bi lahko živelo srečno
in v zadovoljstvu. To bi bila se-
veda industrijska demokracija,
ki je danes nimamo; to bi bila
socialna demokracija, ki je da-
nes še nimamo, imamo pa poli-
tično demokracijo, s katero pa
se še vedno igrajo razni politi-
kanti in zavajajo ljudstvo.

Požreanost kapitalizma se jas-
no izraža marsikje v modernem
življenju. Izraža se v sedanjih
dolgi krizi in velikem brezdelju,
ki ga sedanjí sistem ne more od-
praviti, kajti gre še vedno za
čim večji privatni nadprofit, vse
drugo pa naj vrag vzame. Izra-
ža se seveda tudi v "mirovni"
versajski pogodbi, s katero so

skušali zadaviti nemško ljud-
stvo in s tem pripravili tla krvo-
loškemu hitlerizmu. Porazene-
mu nemškemu ljudstvu so nam-
reč naložili takšno breme, da so
ga potislili na tla. Nič niso mi-
slili, da bi bili morali pomagati
mladi nemški republiki na noge,
le masčevati so se hoteli. Nad
kom? Nad nemškim kapitaliz-
mom? Ne, nad nemškim ljud-
stvom, ki je največ trpelo. Te
razmere v mladi nemški republi-
ki so rodile stvar, ki sedaj raz-
saja po evropskem kontinentu.

V Evropi so po vojni začrtali
nove meje, ki so povzročile nove
probleme. Vprašanje narodnost-
nih manjšin se je še povečalo.
Rodil se je neznočni terorizem,
zatiranje manjšin, trpljenje,
eksekucije in izganjanje—vse to
pa se je stopnjevalo. Italijanski
fašizem pritiska na italijansko
delavstvo, ki ječi zasluženo, pri-
tiska pa tudi na narodne manjši-
ne, ki prenašajo še veliko več
trpljenja in zatiranja. Nemško
ljudstvo se je znašlo v baš takih
razmerah, tako tudi rusko. Mus-
solini, Hitler in Stalin so iz svo-
jih nesrečnih ljudstev napravili
jetnike, sužnje, ki nimajo nobe-
nih pravic. Italija, Nemčija in
Rusija so danes ogromne ječe,
nad katerimi vladajo omenjene
tri glavne hijene v človeški po-
dobli.

Kaj nam prinese bodočnost?
Omenjeni triningo so se zakleli,
da spravijo vso Evropo, ves svet,
pod svojo trinoško peto. Demo-
kracija na evropski celine se je
umaknila—pregnalo so jo razni
diktatorji, ki so prišli do svoje
moči vlad kapitalističnih mahi-
nacij, ki so porodile "mirovne"
pogodbe in paktiranja. Te raz-
mere so tudi porodile diktatorje,
ki sedaj kruto pritiskajo na bed-
no ljudstvo. Drag bo račun za
zmote, ki so bile storjene pri
sklepanju miru po prvi svetovni
vojni. Pri tem "miru" je igrala
militaristična kasta največjo vlogo,
kajti kapitalistični sistem se
zelo rad upira na militarizem, ker
ima v njem silo, s katero lahko
računa. Vse izgleda, da sedaj
spet stojimo pred polomom, ki bo
morda še večji kot je bil leta
1914.

V teh kritičnih časih je naša
vzajemnost najbolj potrebna,
namreč da delujemo roka v roki
ter da si pomagamo drug druge-
mu v smislu načel Slovenske na-
rodne podporne jednote, ki je
prava slika popolne demokracije,
kajti naša jednota priznava
vsakemu svojemu članu popolno
enakopravnost. Nobenega vzroka
ne more biti, da ne bi postali
člani take idejne organizacije, ki
vedno stremi za tem, da te štiti
vseposvoda pred raznimi zavajal-
ci, ki pretijo človeku od vseh
strani. Poleg tega ti zvesto stoji
ob strani v slučaju boleznih in ne-
sreče ter smrti. Ne samo dolž-
nost, temveč tudi v ponos nam
je, da smo člani te naše velike
delavske podporne kooperativne
organizacije. Kdor se ni član in
je kvalificiran, da lahko postane
njen član, naj nikar ne odlašaj
s pristopom. Starši, vpišite svoje
otroke pri svojih najbližnjih
društvih, katerih je nad 700 po
raznih krajih Združenih držav
in Kanade. Taki krajevni dru-
štva vam bodo šli drage volje na
roko. S tem boste storili svojo
očetovsko in materinsko dolž-

Zemljevid kaže zapadno fronto ob francosko-nemški meji, kjer
se vršijo srdite bitke.

nost napram svojim otrokom, ki
vam bodo še dolgo pozneje hva-
lelni.

Dopolnimo kvoto 3500 novih
članov do konca tega leta kot
simbol 35-letnega humanitarne-
ga dela, ki ga je vršila in ga želi
vršiti še mnogo, mnogo let. Na-
prej za večjo in močnejšo SNPJ
med našim proletarskim ljud-
stvom po širni Ameriki!

Andrej Vidrich, 44.

Odgovor na zavijanje v A. D.

Cleveland, O. — V tujakšnjem
listu A. D. sem čital šestkolo-
ski dopis rojaka Matja Tekavca.
Tisti dopis je bil objavljen pod
velikim naslovom "Potvarjalec
resnice v odgovor." In celih šest
kolo prostora je vzelo, v kate-
rem je skušal prikazati svojo
"resnico."

S podrobnostmi njegovega do-
pisa se ne bom ukvarjal, ker ni-
so vredne, kajti prostor v Pro-
sveti je pač predragocen, da ga
bi tratil s takimi stvarmi. V
svojem dopisu je namreč nagr-
madil obilico besed, ki niso
povedo. Omenim pa naj de-
jstvo, da je on "rad ali nerad"
baš tisto omenil, kar omenjam
jaz v Prosveti št. 176, le da je
to storil na drugačen način. Am-
pak vsi vemo, da "kar oni sto-
rijo, vse prav storijo." On ni-
so namreč nobenemu drugemu
odgovorni kot le Bogu, ampak
Bog nikdar nisoesar ne napiše in
nikdar ne odgovarja, zato pa
ima pač lahko pot.

Omenjeni dopisnik mi očita,
da sem lažnjivec in da sem naj-
bolj z zaplankano pametjo z
urednikom Prosvete vred zaplan-
kal. To je seveda zapisal brez
vsakega najmanjšega dokaza za
svojo stupidno trditve. Kar se
pa tiče kuhanja kamna, naj mu
povem, ako bi imeli od bedakov
take koristi kakršne imamo od
raznih "kuhanih kamnov," pa bi
imeli veliko korist za vse ljud-
stvo.

Dalje piše in se jezi nad ured-
nikom Prosvete, češ da take do-
pise bi moral enostavno vse v
koš zmetati. Namreč dopise, ki
omenjajo sedanje jugoslovanske
razmere, da je tamkajšnje ljud-
stvo ubogo tako, da se samo sebi
smili. Resnica je, da tam ni-
majo nobene svobode in živijo
pod neke vrste diktaturo, katera
jim krati politične in druge pra-
vice. On pa hoče, da bi pisali
samo dobre stvari o našem sta-
rem kraju. Saj tudi jih. Kar je

dobrega, vselej z veseljem ome-
nimo, ampak čemu bi molčali, ka-
dar vidimo, da je kaj napačnega,
nekaj škodljivega za ljudstvo?

Slehernemu rojaku je znano,
da skoraj v vsakem pismu, ki
pride iz starega kraja, rojaki pi-
šejo: daj, daj in spet daj. Pa
to še ni dovolj. Tudi osebno pri-
hajajo sem prosit, zlasti pa še
njihovi iz njihovega lastnega
božjega tabora! Pa piše, da sem
gluh in da ne vem kaj čitam, da
se govornik ni nikjer pritoževal,
da je sedanjí srbski režim na ro-
bu prepada. Nato pa dostavlja,
da je govornik prošil ameriške
rojake za pomoč, kajti lahko že
jutri slišimo, da naše domovine
ni več. Ali mar ne vem kaj čit-
tam?

Dalje tudi piše, da ni noben
klerikalni poslanec v Jugoslaviji
glasoval za srbsko kraljevino.
Sam sem slišal od mnogih ljudi,
ki so tako povedali, tako pa je
tudi povedal škof Jeglič, ki se je
leta 1926 mudil v Ameriki. On
je namreč takrat izjavil, da je
deloval za Jugoslavijo in njen
vladni stroj kakršen je sedaj.
Delal da je za to z vsemi svoji-
mi močmi. Eno ali drugo mora
biti resnica: ali je mister Tekavc
napačno informiran, ali pa je
škof lagal. Končno pa naj re-
čem še to, da zaradi Jugoslavije
se ne bom več prepiral, kajti mi-
dva s Tekavcem je gotovo ne bo-
va rešila, četudi on pravi, da jaz
želim Jugoslaviji pogin. Lahko
bi vedel, da jaz kot socialist sem
za svobodo vsem in vsakemu, ne-
gleda na narodnostno pripadnost
ali prepričanje.

Verjamem, da z orožjem se ne
more doseči zaželenih uspehov.
Z orožjem se čisto dobi—suž-
nost. To nam potrjuje prva sve-
tovna vojna, ki se je končala leta
1918 in je prinesla evropskim
ljudstvom pravo sužnost, name-
sto da bi jim prinesla svobodo in
demokracijo. Verjamem pa, da
se pride do demokracije in svo-
bode z razumom—z izobrazbo
ljudskih množic. Z orožjem re-
šujejo svet že tisočletja, pa ga
še niso rešili. Z orožjem ga tudi
nikdar ne bodo rešili, kajti klanje
ne more prinesiti dobrih posledic,
izobrazba pa lahko prinese člo-
veštvu svobodo in demokracijo,
po kateri hrepenijo ljudstva že
mnogo let. Vedeti moramo, da
ljudstva nočejo vojne, ker jim
prinaša le gorje, sužnost in trp-
ljenje. Delavske mase so tiste,
ki v vojnah največ trpijo, največ
plačajo s krvjo in denarjem v
vojni in še mnogo, mnogo let po
vojni. Zatiralec človeških pra-
vic in učitelj teme verjamejo v
pravo, da namen posvečuje
sredstva. Tega se trdno držijo
vsi sovražniki demokracije, vsi
izkoriščevalci ljudstva in vsi, ki
se redijo na račun ljudske ne-
vede.

Piše tudi o tistih šestdeset ti-
sočih, ki so jih ameriški rojaki
nabrali za ustanovitev jugoslo-
vanske republike. Tekavec je
imel že večkrat priliko čitati v
Prosveti in Proletarcu o tej stva-
ri, ki je bila dovolj pojasnjena.
Vsi vemo, da je bila stvar pošte-
na, da so bili vsi računi objav-
ljeni v javnosti in da se je vse
zadevno delo vršilo na pošten na-
čin. To vedo tudi oni, kljub te-
mu pa nekaj podtikajo, kajti oni
radi ribarijo v kalnem, ker se
zanašajo na njihovo čedno pra-
vo. (Dalje na 3. strani.)

Podobnost med zakonci

Znanstveniki so v zadnjih časih razisk-
stano vprašanje, vprašanje o zunanji po-
dobi med zakonci. Prvi izsledki teh razisk-
bil ta, da so zakoni, kjer obstoji takšna po-
nost, v veliki večini primerov harmonični
seveda ne pomeni, da je zunanja podob-
didati odslej misliti, da je zunanja podob-
izvoljenca ali izvoljenje jamstvo za bodočo
čo. Baš nasprotno se potrjuje vsaj v za-
ki se sklepajo razmeroma zgodaj, staro pra-
da se nasprotja privlačujejo. Tu ni o ka-
podobnosti sprva torej nobenega govora,
pa bomo, da se lahko razvije pozneje v zak-
Možni sta dve vrsti podobnosti: prvotna
pridobljena. Zakonci s prvotno podob-
so si različno podobni bodisi že ob poroki a
slični eden izmed zakoncev kakšni drugi ose-
nasprotno družine. Nevesta je pogosto
lo podobna ženini materi ali sestri, bol-
redkoma je ženin podoben nevestinemu oče-
bratu. To se nikakor ne kaže vedno v o-
lobanje, obraza ali telesa, čisto gre v prvi
za podobnost v kretnjah, pogledih, glasu
drži. Zakonci s pridobljeno podobnostjo
daljšem zakonu zelo vidno sličejo. To
zlasti za držo telesa, za kretnje, za način
vanja z drugimi ljudmi, pogosto tudi za
smeh itd. Tudi tu ne gre torej izključno z
zlogonično podobnostjo.

Znanost seveda ne more brez nadaljn-
odgovoriti na vprašanje, kakšni so vzroki
takšne prilagoditve. Če bi bili samo v e-
hrani, enakih okolišč, v enakem načinu ži-
nja, bi si morali biti zakonci podobni dost-
gosteje, nego je to v resnici. Domnevati je
je bila poznejša podobnost že dedno dana
je bila, čeprav nezavestno, ena izmed naj-
nejših podlag za nagonsko pravilno izbero
konskega druga.

Poleg tega dedno biološkega vzroka pa
nedvomno veliko vlogo tudi močna fiziognom-
na in duševna oblikovalnost žene v skla-
notranjo prilagoditvo. Znanost je nedvo-
dokazala, da se ženska po obliki lahko o-
bolj spreminja nego moški. Zakon je za-
že zavoljo njenega materinskega poslan-
globejšega pomena nego za moškega. Ke-
ženska večinoma mlajša in sama po sebi
kovačna nego moški, se temu bolj ali manj
vestno prilagodeva in na ta način lahko
stane neka fiziognomična podobnost.

Zelo zanimiva so znanstvena opazovan-
zakonih, pri katerih ima podobnostni čin
posebno vidno vlogo. Pred krizami niso v
popolnoma niti takšni zakoni, pokazalo pa
je, da prenesejo tudi najtežje spore, ne d-
se razdrli. Zelo poučen je bil pogled v
zakoncev, ki so živeli nekaj časa ločeno. V
snih časih najtežje krize se vendar niso ve-
z novim zakonom in niti niso dalj časa živ-
kakšnim drugim drugom ali družici, temve-
se v vseh primerih vračali v prvotni zakon,
ko da je bila ločitev samo vmesna igra tem-
ramenta.

Zakaj zažarijo utrinki?

Po sedanjí teoriji zažarijo zvezdni utrinki
zemeljskem ozračju zrak, ker se njih povr-
zavoljo trenja skozi zrak tako segreje, da se
meteorjeve mase razplini. Tudi zrak, ob ka-
rega zadeva meteor, se zgosti in segreje. De-
tega zraka z vročo površino meteorja in se-
te pare, ki ga obdajajo, povzročajo žarenje.

Ta domneva nam je dolgo časa zadost-
Toda astronom J. Hoppe je nastopil sedaj t-
vo teorijo o fizikalnih dogajanjih pri vdru-
meteorskih teles v zemeljsko ozračje. Po n-
govni teoriji je zažaritev luminiscentni pojav
nastane zato, ker se atomi meteorja v zra-
ionizirajo. S kozmično brzino 10 do 200 km
sekundo drevi svetilna skozi ozračje in zra-
delce pred seboj odbija s temu primerno s-
Pri tem se trgajo elektroni in atomi iz njeg-
površine, vežejo se z zračnimi delci in tvor-
z njimi plinasti oblak okoli meteorja.

Kako pa je z žarečimi krogli in repli-
jih opazujemo tako pogosto pri meteorji-
Ker imajo takšne žareče krogle pogosto
di premer enega kilometra, si za ta obseg
moremo več predstavljati plinasti oblak svetli-
visokofrekvenčne, kratkovalovne sestavne d-
ki povzročajo žarenje tudi v oddaljenih z-
čnih masah. Sproščeni elektroni in ioni pa
skušajo združiti z meteorjem. Ta proces
vzroča svetlobo meteorskih repov. Čim gost-
še je ozračje, tem hitreje se elektroni in io-
združujejo, tako da imajo meteorji za nas
den rep le v zgornjih zračnih plasteh.

Po Hoppejevi teoriji se zvezdni utrinki
zemeljskem ozračju ne sprejme popolnoma
plin. Celotno od najmanjših kozmičnih drob-
ki pridejo v naše ozračje, ostajajo delci, ki
dajo potem polagoma proti zemlji. Večji k-
si pa udarjajo z običajno brzino ob zemljo.

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 22. septembra 1919)

Domače vesti. V Glencoeju, O. je umrl 22-
letni Lovrenc Poljanšek iz Zirov nad Škofjo L-
ko, član SNPJ.

Delavske vesti. Jeklaraka stavka se naglo š-
po vsej Ameriki; samo v Pittsburghu in okoli-
je zastavljalo 200.000 delavcev.—Rudarji zaht-
vajo 60% poviška.

Iz inozemstva. Italija in Jugoslavija sta
končno začeli direktno pogajati za status Re-
sovjetska Rusija. Estonija je ponudila mo-
Leninovi vladi.

Poljska straža ob meji Gdanska in Poljske.

Mussolini na čelu italijanskih držav

21. sept. — Tu trdijo, da Mussolini postavil za vodilno načelo v drugih nevturalnih državah od Črnege morja do Indije. To je naravno, ker Mussolini najbolj močna nevturalna država. Opazovalci dvomijo, da nova italijanska politika ne bo v sklenitvi formalne politike.

Naša je v ospredju bloka italijanskih držav, ki imajo sočasno politične, ekonomske, kulturne, pa tudi diplomatske odnose s Turčijo, Grčijo, Jugoslavijo, Rumunijo in Grčijo. Naša je pripravljena na vojno, na nobenega znamenja, da se ne zapletla v konflikt na Bliskovcu v bližnji bodočnosti.

Komu je bilo uradno naznanjeno, da je general Franco, italijanski diktator, odločil obisk Italije. On je imel priti v Rim čez dva meseca. Fašistično pije, da sta Mussolini in Franco v stalnih stikih.

Amsterdam, 21. sept. — Predstavljajo petih severnih držav so zaključili svojo deklaracijo, da bodo drave ostale nevturalne v vojni. Deklaracija da bodo branile pravice trgovine z vsemi državami. O ruski blokadi Estonije, o obrežja jih je alarmiralo. Franco se se udeležili predstavniki Danske, Švedske, Norveške in Estonije.

Mednarodni mir vztraja mir

Amsterdam, 21. sept. — M. Baker, predsednik mednarodne tiskarske unije (A. F. I.), je apeliral na predsednika Roosevelta in delavsko tajništvo, naj obnovita napore za vzpostavitev mira v vrstah organiziranega delavstva. V svojem apelu naglašajo, da poravnava med delavci in kapitalom ne ovrha člani v obeh vrstah, temveč voditelji.

Prepričani, obdolžitve in protidolžitve, ki jih je izzvala vojni med voditelji obeh grup, so stali že smehljivi," pravi Baker. Mednarodna ameriškega delavstva je zdaj, ko se je Evropa v krvavi ples, bolj potrebna od kdaj prej. Ako ne bo mednarodni sloji kooperirali, bo ponovilo stanje, v katerem se je nahajala Amerika pred dvajsetimi leti. Prišla bo do nje in z njo navijanje cen in plačil, ki jih bodo potrebovali, kar bo privedlo do potrebe, katere delavci izvajali v zadnjih letih.

Predsednik tiskarske unije je tudi, da ni nobenega temeljnega vzroka, ki bi držal Ameriko in CIO narazen. Ameriška tiskarska federacija je revidirala svoje stališče in sprejela načelo industrijskega unionizma.

Amenska korporacija podala

South Bend, Ind. — The Bend Aviation Corp. je kapitulirala pred unijo združenih aviatorskih delavcev (CIO) in podpisala pogodbo po deset dni trajajoči stavki. Prišla je na vse strani, ko je spoznala, da stavkarji ne bodo vrnilni na delo. Družba je dobila od vlade 100.000 dolarjev, katerih ne bi mogla izvršiti, če se ne bi pogodila z unijo. Nova pogodba zagotavlja plačilo, letne pogodbe s plačilo in izboljšanje delovnih pogojev. V stavki je bilo vključenih 3000 delavcev.

Angličani zasegli nemški parnik

London, 21. sept. — Angličane ladje so zaslele nemški parnik Bremen in zdaj se nahaja v britanskih vodah, se glasi vest, katero je danes objavil londonski list Daily Express. Poročilo o zaslepi parnika še ni bilo potrjeno.

Mehiški predsednik Cardenas govori pred poslanci v državni zbornici.

Rumunski premier ustreljen

Počil ga je nacija na ulici v Bukarešti

Bukarešta, 21. sept. — Armand Calinescu, ministrski predsednik Rumunije, je bil danes ustreljen, ko se je peljal v avtu po eni glavnih ulic v Bukarešti. Ubil ga je član Zelenih garde, rumunske nacijske organizacije.

(Calinescu, star 46 let in slep na levem očesu, je bil odločen nasprotnik fašistične Zelenih garde, katero je velel zatreti čim je prišel na krmilo 30. marca 1938 kot predsednik vlade. V zadnjem juniju je policija odkrila, da so rumunski nacija nameravali ubiti njega in kralja Karola z ročnimi granatami na dirkališču, nakar je bilo aretiranih večje število oseb in zarota se je izjalovila.)

Bivši poljski premier izvršil samomor

Budimpešta, Ogrska, 21. sept. — Poročilo iz Vilne se glasi, da je Aleksander Prystor, bivši poljski premier, izvršil samomor. On je bil prijatelj maršala Piłsudskega, umrlega poljskega diktatorja. Dalje je bilo naznanjeno, da je bil najden mrtev v sobi nekega hotela v Munkaču, Ogrska, Alfred Bitja, guverner v Lvovu, glavnem mestu poljske Ukrajine. Pismo, ki so ga našli poleg njegovega trupla, vsebuje navodila glede razdelitve denarja v vsoti \$1500, ki ga je imel v svojem žepu, in izročitve avtomobila njegovemu soferju. Bitja je dospel v Munkač v torek.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje z 2. strani.)

vilo, da namen posvečuje sredstva. Tega jezuitskega pravila se držijo vsi njihovi pajdaši. Ako ima on in njegovi pri A. D. kakšne dokaze o kakšni ponesrebi, zakaj ne pridejo z njimi na dan? Saj imamo na razpolago sodišča.

Koliko lepih tisočakov je naše ljudstvo že izdalo raznim njihovim fehtarjem, ki so stalno na delu, da izprejšajo zadnji cent za razne obljube, ki jih bodo baje reveži deležni—šele na "onem svetu." To oni prodajajo in s tem se ponašajo! Tak je namreč njihov biznis in njihova kramarija.

Vsi vemo, da so jugoslovanska ljudstva uboga, da morajo trdo delati za svoje bomo preživljanje. Vemo pa tudi, da ta revna ljudstva prispevajo velike vsote, da vzdržujejo ne samo bogate cerkve, ampak tudi bogato dinastijo, ki ima milijone, katere skupaj znesli ubogi ljudje, medtem ko sami stradajo. V to pa jih ali sistem, ki se je tam usedel. Pa piše Tekavec, da je tisti njihov govornik omenil bedo našega naroda v starem kraju, nato pa je poslušalce spravil v dobro voljo, ko jim je povedal "nekaj veselega." Torej so se veselili bede, ali kaj? Tako se izobražuje ljudi!

Matt tudi piše, da bi jaz ob nobenem delu moral iti v cerkev, pa se

bi naučil Kristovih nauk. Naj mu povem, da sem v mladosti hodil v cerkev, pa ne samo za sport, kakor jih hodi večina, ampak zato, da bom izvedel, kakšni so Kristovi nauki in kaj je cerkev. Pa sem spoznal, da so si Kristovi nauki in nauki cerkve v velikem nasprotju. Čim sem to spoznal, sem cerkvi figo pokazal. Kristovi nauki ne učijo hinavščine, ne učijo izkoriščanja in ne pobijanja. Z vsem tem trojim pa so v zvezi cerkveni nauki. Kadar bo tudi Matt to spoznal, sem gotov, da se bo tudi on meni pridružil.

Glede Španije naj omenim to, da mi smo podpirali tisto vlado, ki jo je izvolilo špansko ljudstvo na demokratičen način, namreč na način, ki je v veljavi tudi v demokratični Ameriki! Torej smo podpirali tako demokracijo, kakršno podpirajo Združene države, na kateri so bile zgrajene in na kateri še sedaj uspevajo. Če pa so Stalin, Hitler in Mussolini z rimskim papežem vred Špancem vrinili diktatorja Francu, da verno špansko ljudstvo lahko sedaj svobodno more in zatira, je pač obžalovanja vredno za vsakega poštenega človeka, pa naj bo vernik ali nevernik!

Louis Kocjan, 5.

Papež apelira na nemško vlado

Nuncij v Berlinu dobil navodila

Rim, 21. sept. — Papež Pij je instruiral svojega nuncija v Berlinu, naj podvzame korake in apelira na nacijske avtoritete, naj ne raztegnejo dekretov proti katoliški cerkvi na poljske pokrajine, katere je okupirala nemška armada. Vest o apelu je bila objavljena potem, ko je papež sprejel poljskega kardinala Avgusta Hlonda v svoji palači.

Vatikan je alarmiran tudi glede statusa poljskih teritorijev, katere so zasedle ruske čete. Papež nima diplomatskih odnosov z Moskvo in valed tega ne more intervenirati v prilogi katoličanom v Ukrajini in Belorusiji.

Preiskava izгона delavcev iz Indiane

Indianapolis, Ind.—Unija za ameriške civilne svobodščine je naznanila preiskavo izгона več sto delavcev, ki so prišli v Indiano iz Kentuckija. Preiskava ima ugotoviti, ali so bile pravice izgnanih delavcev kršene. Slednji so izjavili, da so se pojavili letaki v Kentuckiju, z vabilom, naj grejo v Indiano, kjer primanjkuje poljedelskih delavcev. Zadeva je zamotana, ker ima Indiana samo veliko število brezposelnih delavcev. Šerif okrajja Johnsona Nelson Pangborn je dejal, da so kentuški delavci izpodrinili domačine, ker so delali za nižjo plačo.

All ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojcem v domovino.

Sprehod po Bosni

(Nadaljevanje in konec.)

Smrt na peronu

Cakali smo zvečer v Ustipraču na vlak za Sarajevo. Da se ostrižemo, očistimo in pogledamo za družinami. Na peronu je precej domačinov. Sobota je. Pa se vrsta razmakne, na peronu prinesejo ranjena. Položijo ga pred ograjo na tla in naslonijo mu glavo na železno cev.

"Odkod je, kaj je bilo z njim, in kam?"

"E, v šumi so imeli obračun, pa je prišel nekdo ponoči in ga zarezal po trebuhu. Pošljamo ga v bolnišnico."

Ležal je nepremično, nič ni stokal. Bosanec ne stoka. Tu si je torej bosanski mož poiskal pravice. Med temi ljudmi so računski kratki in hitri. Tudi ta je bil finitizimalen račun.

Nekajkrat sem šel mimo ranjenca. Peronska petrolejka je odsevala v njegovih očeh, ki so se mi zdele vse bolj zelenkaste. Nakopal sem nekoliko baldrijanove tinkture na kosček sladkorja in mu ga porinil v usta. Od bolečin me je ugriznil v prst. Ko sem segel z roko za njegov volnen pas, sem segel v mehko. Čreva...

"Samo da ni ranjena kost, pa bo dobro," meni sosed.

In dobro je bilo. Vozovnico so mu prečepili za zmeraj še na domači postaji.

Plastična polenta

"Požuri se, Hašim, s kosilom, ker kmalu pojdemo na trasiiranje. Skuhaj ostrgani krompir v slani vodi, da skoraj razpade, in vmešaj bele moke, tako kakor zadnjič. Bova imela belo polento in gulazevo konzervo."

Hašim se prime posla, jaz sem čistil jabolka za kompot. Kmalu se je vse kuhalo za šotorom na ognju. Ako pojde dobro, bova jutri ribe, četudi ne tistega sulca, ki gospodari v tolmunu nasproti vjadukta in ima okrog 35 kilogramov. Hašim gre v šotor po moko. Ko sem se sprehajal pred šotorom, plane Hašim preplašen k meni:

"Gospod, kaj s to moko? Nič več ne morem mešati, brž pridi te gledat."

Bela polenta je bila trda kakor kamen, plastično je se odražal na njej še zadnji Hašimov poskus, da bi jo premešal. Hašim je bil zamenjal papirnat vrečico v šotoru in vzel vrečico z mavcem, ki smo ga uporabljali za razna majhna začasna dela.

"Hašime, Meštrovic ne boš, čeprav si mi odli polento v mavcu, ali week-endski kuhar boš!"

Hašim je pomaknil šušaro na svoje zveste oči. Izvrnjeno polento je postavil na kratek štor pred šotorom. Da ne bomo v tej divjini prav brez vsakih poduhovljenih skulptur...

Stradivari

Deset let je imel, ko sem ga našel v grmovju med Osenico in Ustikolono. Pasel je ovce. Drobcan je bil in bel kakor majhen bel kumec. V eni roki je držal culico s paradizniki, od katere je kapal rdečkast sok. To bo s kosom koruznega kruha za prehrano do večera. Pod drugo pazduho je stiskal pravo pravcato violino.

Sedla sva na jaso. Iz nahrbtnika sem izvlekel za uvod jabolčni zvitek in mu dal velik kos. Ker je bilo še rano in je ponoč deževalo, je bilo hladno. Iz prejšnjih in predolgih rokov so mu gledale roke kakor vrabčji krempljci.

Vzel sem violino, ki jo je medtem držal na kolenih. Popolna violina! Obod, dno in vrat iz javora, pokrov iz smreke, plošča pod strunami na vratu iz bresta. Glava je predstavljala stilizirano konjsko glavo, odlično izdelan. Tudi kobilca je bila mojstrska, lepša od kupljene. Le strune so bile obrnjeno navite, od leve na desno: E-A-D-G. Moj mali Stradivari je bil levičar in je godel z leve roke. Struna E je bila od tamburice, ostale iz črev, a neprimerno debele.

"Kdo ti je dal to violino?"

"Naredil sem jo sam."

"Kdo ti je pomagal, s kakšnim orodjem si to delal in kako dolgo?"

Samo nož sem imel. Delal sem sam, je brat mi je včasih držal. Šest mesecev je trajalo, da sem jo izdelal. Dvakrat sem se dobro vrezal.

"Ali znaš svirati?"

"Znam. Vsek teden enkrat grem h ciganu Miji malo v šolo. Mati mu za to da fižola in mlek."

Vzel je violino v desnico, v levo pa lok s črno žimo. Na mallem obrazu sta se začrtali odvažnost in sigurnost. Prišel je svirati. Godel je neverjetno hitro. Violina brez politure je imela slabo resonanco. Igra je zvenela kakor pesem negodnih ptictev, ali zelo prijetno, ponekod se ji je poznal rahel ciganski patos. Dokler je igral, je misljal. Ko je nehal, me je pogledal kakor Kubelik, zatem je del violino pod pazduho kakor mlado mače.

"Prodaš violino?"

"Ne morem, ostal bi brez nje."

"Ali bi mi lahko naredil drugo? Koliko bi zanjo računal?"

"Bi. Do pravoslavnega božiča bi bila narejena."

"Za koliko?"

"Za devet bank."

"Dobro. Naredi mi jo in jo predaj železniškemu skladiščarju. Tam dobiš denar."

Ločila sva se. Za seboj sem spet slisal to dobro muziko mladih ptictev. Popoldne sem se vrnil po isti poti nazaj. Našel sem mladega znanca že tu. Z njim so bili njegova nekoliko starejša sestra in še troje mlajših bratcev, negodnih ptictev.

Po pravoslavnem božiču sem vprašal skladiščnika po violini. Ni je bilo. Hud sem bil, ker mi je bil mali izdelek tako všeč, ali delal sem krivico. Prava umetnina se izdela namreč samo enkrat. Čeprav stane le devet bank.

Za 5000 dinarjev

Kavarnski lev v Sarajevu mi je zatrjeval, da je volk ničla, čisto navadna bestija, še za reportažo ga je premalo. Prav.

Ce zvečer ležim pred kavarno ali hanom za Kalinikovom, v Avtovcu, na Čemernem ali ob Tari, pa ga boš slisal. Kaj? Originalni volčji koncert, s tisto posebno tonovsko skalo. Pozimi je program še pestrejši. Kumpuna a visočim repom poznanih iz Bukovine, ali tam je samo grizel kosti za barako in čakal na posameznika ob latrini. No, to so samo reminiscence za nas lovsce.

Zvečer je posedla v bližini šotora trudna delavska partija. Med njo je bil tudi Bjeković Veljko, nadzornikov svak.

"Pri popoldanskem odmoru nisi končal, pa zdaj nadaljuj, Veljko!"

"Da, veste, volk je hotel skočiti name, jaz za grm. Čisto natančno sem vohal, kako mu vene je iz žrela smrhal. Levo stran gobca je imel povešeno, da so se videli beli zobje kakor česniki. Iz gobca mu je tekla alina. Oči je imel na pol odprte in rdeče kakor maline. Pri vsakem skoku je mahnil z repom. To dela vedno. Spoznal sem, da je stekel. Hlastal je po listju in travli, ali iz oči me ni pustil. Ta gonja je trajala skoraj četrt ure. Ves sem bil znojen. Kar naenkrat pa se zaleti vame, naravnost po sredi grma. Puško sem imel v rokah že od prej, ali sem bil čisto pozabil, da jo imam, tako me je presenetil. In ko je zagrabil z zobmi za cev, takrat sem sprožil. On je padel z ene strani grma, jaz z druge. Razneslo mu je glavo, od nje so ostali samo uhlji, na ceveh pa se še zdaj pozna pritisk zob.

"To ni nič posebnega," reče Salih Gegić. "Pomladi je šel iz gozda za menoj vse do hiše. Ako ne bi bil odpel pasu in ga vlekel za seboj, ne bi se ga bil ubranil. Do ognjišča je hotel za menoj."

"Da, ti misliš, ali jaz ne bi nekaj silčnega tvegati niti za 5000 dinarjev. Ko sem prišel domov, sem spil pol litra rakije, četudi pijem samo za kratko slavo. Vse ovce so bežale od mene," je pravil Veljko.

"E, ali veš, koliko je to 5000 dinarjev? Deset dununov zemlje si lahko kupiš zanje."

"Tudi za deset dununov zemlje ne bi več poskusil."

Po večerji se je zavil Veljko v črno ovčjo kožo in šel v bližnji gozdček spat. Zdel se je kakor medved.

Ko sem ob štirih zjutraj vstal, mi je Hašim prinesel čaj:

"Veljko je pravkar rekel, da ne bi tvegali borbe s steklim volkom niti za pet sto dinarjev."

Tistega dne ni Veljko več govoril. Ves dan je imel na čelu nabrekli žilo kakor vrv. Drugi delavci so mu zaradi njegove telesne moči in molčnosti izrekli Fantom. Fantom se je tisti večer napil, pekli so baš rakijo iz prvih sliv, izprebili tri delavce, raztrgal šop igralnih kart in razdeljal kavarno. V soboto po izplačilu je odšel domov, trideset bosanskih kilometrov daleč nad Pračo nekam.

Slavenska Narodna Podporna Jednota

2637-59 So. Lawndale Ave. Chicago, Illinois

GLAVNI ODBOR

IZVŠEVALNI ODBOR:

Vincent Caloker, predsednik.....2637 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
F. A. Vidler, gl. tajnik.....2637 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
Lawrence Grubisich, gospod. tajnik.....2637 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
John Vezirich, gl. blaznjak.....2637 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
Phil Gadin, upravitelj glasila.....2637 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
John Malek, urednik glasila.....2637 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

PODPREDSEDNIKI:

Andrej Vidrič, prvi podpredsednik.....794 Forest Ave., Johnstown, Pa.
Frank Bulha, drugi podpredsednik.....823 E. 12th St., Milwaukee, Wis.
John Puchner, Jr., prvi distriktni podpredsednik.....Box 327, Strabane, Pa.
Camille Zarnick, drugi distriktni podpredsednik.....1237 W. 43th St., Cleveland, Ohio
John Klansnek, tretji distriktni podpredsednik.....148 Prospect St., Oglesby, Ill.
Edward Tomsak, četrti distriktni podpredsednik.....Box 234, Walsenburg, Colo.

GOSPODARSKI ODBOR:

Math Petrovich, predsednik.....223 E. 121st St., Cleveland, Ohio
Vincent Caloker, prvi podpredsednik.....2637 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
F. A. Vidler, drugi podpredsednik.....2637 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
John Vezirich, gl. blaznjak.....2637 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
John Ollip.....331 S. Prospect Ave., Clarendon Hills, Ill.
Donald J. Letrich.....1937 S. Trembly Ave., Chicago, Ill.
Jacob Zupan.....1404 S. Lombard Ave., Berwyn, Ill.

POROTNI ODBOR:

John Corick, predsednik.....414 W. War St., Springfield, Ill.
Frank Barick.....19311 Muskata Ave., Cleveland, Ohio
Anton Sulzer.....Box 27, Arma, Kansas
Frank Vratarich.....315 Toner St., Laserna, Pa.
John Trecl.....Box 187, Strabane, Pa.

NADZORNI ODBOR:

Frank Zalta, predsednik.....2301 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
Fred Malgati.....23 Westcott Ave., Peru, Illinois
Milen Medvedich.....16200 Arcade Ave., Cleveland, Ohio

Ko sem se v ponedeljek zjutraj umival pri studencu, je prišel Veljko s culo na palici preko rame.

"Tu sem vam prinesel svežo volčjo kožo, prosim, ako mi povikate dnevnicu za dva dinarja."

Kožo sem dal ustrojiti na mehko. Za preprogo pri postelji. Ali ta koža ima tako strašen duh, da tudi ustrojene nisem mogel imeti v stanovanju. Se danes jo imam na postrežju. Nikjer na njej ni videti strela, le na levem plečetu ji manjka šop dlak.

Kavarnski lev v Sarajevu ni verjel, ali ko sem mu pokazal kožo, katere glava s kratkimi uhlji in lisami ob očeh še preparirana izraža brezemno divjost, je rekel:

"Ta volk ni bil ustreljen, marveč ubit. Ze sam njegov duh je dovolj za reportažo, kaj šele Veljko!"

Hašim si notira

Hašima sem pošiljal vsakih petnajst dni enkrat v Sarajevo po razne šotorske potrebščine. Dasi si je dobro zapomnil vse, kar sem mu naročil, si je vendar vse po svoje zapisal v umazani notes. Videl je mene, da si vedno zapisujem in imam tako rekoč beležnico stalno pri roki. Bosna je namreč vredna tega. Hašim je bil na svojo pismenost, ki si jo je bil pridobil pri vojaki, ponošen. Sam se je z zadovoljnostjo opazoval, kako mu teče s težavo oblikovana misel izpod zvinčnika. Malo pred njegovim odhodom sem pogledal njegov notes, da ne bi bil kaj pozabil:

- 5 lemuna lijevo žuti
 - 1 deka grama himber mankanava v apateci
 - 1 kutija i ovo malin za 12 Din
 - 3 bara čarapa za 10 tamne din
- de prodavaju ženske stvari

na Čosku učarjaji

1 pasta za civele žuta

1 u Apateci kupit gospodinu za buve gospoda ima buve sve košta 75 D plačeno

Hašim Ahmed Spahid

dvije rakije nemam za platit ništa odozgo zanamazat gospoda neka kupi za buve. Treba znati Pisati kad si uslužbi gospodin En ženjer je nešto bolestan nepije rakiju kad bude zdrav neće me gnjaviti jer je Nervozan ner Vozan ulica skenderija 37 gospoda u deset sati je na pijaci kupit meso.

Zdaj, ko opazujem ta listič iz Hašimove beležnice, se spominam njegovih pridnih in okornih rok. Ko mi je ob slovesu podal žuljavo roko, sem začutil, da iz nje struji vroča hvaležnost. V tako roko bi brez skrbi lahko položil najdebelejšo kepo zlata. Čez leto dni bi mi jo neokrnjeno vrnil.

Sklep

Na postajo so me spremili. Okopati so me hoteli v črni kavi. Vsaka stane dva dinarja. Visoka valuta za njihov skromen avet. Mrk in visok je pristopil Veljko:

"Gospod, pridite k nam na slavo, zakoljemo ovce. Lepo bo. In če res mislite napisati o tistem volku, vam pokažem puško in mesto in grm. Tistega drugrega pa sem ubil v staji. Režala sva drug v drugega."

Peklo ga je, da nisem bil veroval v njegovo osebo hbrabrost. Tega Bosanec ne prenese. Peklo ga je, ali na skrivaj mu je le laskala misel, da bom o njem pisal.

Ko sem se od vseh poslovil, me je roka bolela še v vozu do Stambulčica. Pozdravljeni, vi tam s brd ob lepi Drini! L. Fajgelj.

ENA IZ MED TISOCEV CHIKAŠKIH S PLINOM KURJENIH MALIH HIŠ

Vedno v večem številu se mali domovi v Chicagu grejejo s plinom. Zdaj več kot kdaj prej chikaški družine spoznavajo, da nenadomestljiva ugodnost in udobnost plinske kurjave je zelo zmerna v družinskem proračunu. Na primer: Tu je dom Aleksa Tomascheka, 7044 Inlay Avenue, pet sobna lenena hiša, greta s plinsko kurjavo. Stroški plinske kurjave za 3 MESEČNO GRETJE v letu 1938-1939 v tem domu je stala povprečno le . . .

\$9.50
MESEČNO

SKUPNO ZA TO SEZONO SAMO \$76.

Pokličite WABash 6000 za certificiran proračun stroškov glede popolne avtomatične plinske kurjave za vašo hišo.

MODERN EQUIPMENT - CONSTANT HOT WATER - SHARP REFRIGERATION - GAS HEATING

♥ ROMAN TREH SRC ♥

JACK LONDON

— Jaz sem zvest služabnik solnce. Ni mi lahko prekršiti svečano zaobljubo. Če si res božanstveni Da Vasco, mi odgovori na vprašanje.

Torres je nagnil glavo in priklimal tako dostojanstveno, da bi človek res mislil, da je neko nadnaravno bitje, ne pa lopov in hinavec.

— Ali ljubiš zlato?

— Če ljubim zlato, vprašuješ? — je vzkliknil Torres. — Saj sem vendar veliki vladar solnce, a solnce je narejeno iz zlata. Zlato? Zame pomeni zlato toliko, kolikor blato pod nogami ali skale, iz katerih so narejene vaše ogromne gore.

— Če je tako, o božanstveni Da Vasco — je dejal svečenik solnce ponižno, dasi ni mogel skriti zmagovalne nade v svojem glasu — potem boš lahko prestal starodavno in običajno preizkušnjo. Damo ti piti raztopljenega zlata in če boš mogel potem še reči, da si Da Vasco, se ti vsaj poklonimo in priznamo, da si nadnaravno bitje. Deležen boš vseh časti. V našo dolino so prihajali včasih sovražni tuji, ki so vedno hrepeli po zlato, ko smo pa potolažili njihovo željo, niso hoteli več zlata, zakaj bili so mrtvi.

Izgubljene duše so ga začudeno gledale, tuji so se spogledali sluteč, kaj to pomeni, svečenik je pa posegel v usnjeno vrečo in začel metati v lončeno posodo cele pesti zlata. Ujetnike so privezali tako blizu trinožnika, da so lahko natančno videli, kako se je zlato topilo in napolnilo posodo z zlato tekočino.

Mlada deklica, ki je morala biti med Izgubljenimi dušami posebno v časteh, se je približala svečeniku solnce in spregovorila tako glasno, da so jo vsi slišali: — To je Da Vasco, kapitan Da Vasco, božanstveni kapitan Da Vasco, ki je pred mnogimi in mnogimi leti pripeljal v to dolino naše pradede.

Svečenik je namršil obrvi, da bi deklica umolknila. Toda ona se ni dala motiti. Ponavljala je svoje besede ter kazala zdaj na kip, zdaj zopet na Torresa. In svečenik je slutil, da se mu žrtve izmuznejo iz rok. Tisti hip je preklinjal v duši grešno ljubezen in ljubavno razmerje z žensko, ki mu je zapustila to deklico.

— Molči! — je zapovedal osorno. — To so stvari, o katerih ti nimam pojma. Če je on res kapitan Da Vasco, lahko pije raztopljen zlato, pa se mu ne bo nič zgodilo.

Po teh besedah je nali svečenik raztopljenega zlata v lončeni vrč. Na njegovo povelje je nekaj mladeničev odloščilo svoja kopja in se približalo Leonciji z očividnim namenom odpreti ji usta.

— Stoj, svečenik! — je zakričal Francis na vso moč. — Ona ni Da Vasco, pa tudi z božanstvom nima nič opraviti. Preizkusi raztopljen zlato na Da Vasco!

Torres je arditno pogledal Francis. —

— Le pogum in držite se dostojanstveno! — mu je svetoval Francis po angleško. Odklonite preizkušnjo. Nagnite se, kakor da hočete piti, pri tem jim pa pokažite notranjost čelade.

— Nočem piti — je zakričal Torres v nepopisni grozi, ko se je obrnil svečenik k njemu. — Moraš piti! Če si res Da Vasco, božanstveni kapitan Da Vasco, boš pil in mi se prepričamo, da si Da Vasco. Poklonimo se ti, kakor božanstvu.

Torres je proseče pogledal Francis. Tudi svečenik je opazil ta pogled.

— Vse kaže, da boste morali piti razbeljeno zlato — je dejal Francis. — Naj se zgodi kakor je zapisano v knjigi usode. Storite to sami na ljubo in umrite junaške smrti.

Ves prestrašen in obupan je Torres napel vse sile in potegnil eno roko iz zanke. Naglo je snel z glave čelado in jo obrnil tako, da bi mogel svečenik videti napis na notranji strani.

— Le pogledj, kaj je napisano v čeladi — je dejal samozavestno.

Svečenika je napis "Da Vasco" tako preselet, da mu je padel vrč iz roke. Raztopljen zlato se je razlilo in požgalo travo. Eden izmed vojščakov je zatulil in odskočil, ker mu je padlo nekaj kapljice raztopljenega zlata na nogo. Toda svečenik solnce si je kmalu opomogel. Zgrabil je vrč in je že hotel zažgati suhljad, ki je bila nakopičena okrog treh žrtv, ko je preprečila njegov zlobni namen deklica.

— Božanstveno solnce noče, da bi veliki kapitan izpil njegov napoj — je dejala deklica. — Božanstveno solnce je razlilo zlato po tleh.

In ker so začele vse Izgubljene duše šepetati, da je tu pojav, ki ga veliki svečenik sam ne razume, je moral slednji umakniti roko. Pač pa je trdno sklenil spraviti tuje s sveta. Zato se je obrnil k svojim vernikom, rekoč:

— Pa počakajmo, da nam da božanstvo drugo znamenje. Božanstvenemu solncu in njegovi volji prepustimo usodo teh tujcev.

Polil je suhljad z oljem, da bi bolje gorela, nato je pritril sredi grmade svečo, rekoč:

— Čakali bomo, dokler sveča ne dogori. Je-li prav tako, dragi moji?

— Prav je! — so zamrmrale vse Izgubljene duše.

Torres se je znova ozrl na Francis in slednji je odgovoril:

— Stari lopov je izbral najkrajšo svečo. V najboljšem slučaju bo gorela pet minut. Najbrž bomo pa goreli že čez tri minute kakor smola.

— Kaj naj torej storimo? — je vprašal Torres ves prestrašen, dočim je pogledala Leoncija Francisu pogumno v oči. Bilo je, kakor da se hoče s tem ljubezni polnim pogledom posloviti od njega in mu dokazati, da ji ob njegovi strani tudi smrt ni strašna.

— Moliti moramo, da nam pošlje nebo dežja — je odgovoril Francis. — A nebo je jasno. Niti najmanjšega oblaka ni na njem. Sicer pa če ni drugače, umrite, kakor se spodobi moškemu. Nikar preveč ne tarnajte.

Ozrl se je na Leoncijo in njegove oči so povedale to, česar ji ni smel povedati še nikdar — da jo namreč strastno ljubi. Ločila ju je sicer razdalja med obema koloma, vendar si pa še nikoli nista bila tako blizu. In vezi, ki so ju vezale tik pred smrtjo, so bili njuni pogledi.

Prva je zagledala znamenje deklica, zakaj ona se je neprestano ozirala v nebo. Torres, ki se je zanimal samo za pojemajočo svečo, je začel njen klic in dvignil glavo. Tisti hip je zaljubil visoko gori v zraku neko čudno ropotanje. Vsi so mislili, da leta nad njimi ogromna žuželka.

— Aeroplan! — je zašepetal Francis. — Torres, zahtevajte, naj ga smatrajo za božje znamenje!

Toda zahtevati ni bilo treba. Visoko nad dolino je krožil in se spuščal aeroplan, ki ga Izgubljene duše še nikoli niso videli. In iz njega se je razlagala daleč naokrog divna melodija znane piratske pesmi:

Dedov naših domovina,
milo morje, rodni kraj!
K zmagi pot si nam edina,
tujem peklo, nam si raj...

Aeroplan je napravil krog in se je znova vzpel visoko nad dolino. Od njega se je nekaj odtrgalo in padlo kakor kamen navzdol. Nato se je razširilo v padalo, pod katerim je visel kakor pajk na svoji pajčevini človek. Ko se je približal nepričakovani gost zemlji, je znova zapel:

Strahopetec tu ni mesta —
kdor junak je, hajdi k nam!
Gladka, ravna nam je cesta,
kjer se pleni, vsi smo tam...

In zdaj je sledil dogodek dogodku z neverjetno brzino. Sveča je dogorela, stenj se je dotaknil z oljem polte suhljadi in plamen je obšel nesrečne žrtve. Toda Henry, ki se je spustil naravnost med Izgubljene duše in zadel mnoge s svojim padalom, je planil k tovarišem in razmetal gorečo grmado. Samo svečenik solnce je imel toliko poguma, da ga je hotel zadržati. Henry ga je udaril s pestjo po glavi tako, da se je starec zgrudil na tla. V tem, ko se je svečenik počasi pobiral, je Henry naglo prerezal vrvi, s katerimi so bili Leoncija, Francis in Torres privezani h kolom. Komaj je pa razprostri roke, da objame Leoncijo, ga je ta pahnila od sebe, rekoč:

— Le urno! Zdal ni časa za pojasnila! Pokleknite pred Torresa in mislite, da ste njegov suženj! In nikar ne govorite špansko! Govorite angleško!

Henry ni vedel, kaj to pomeni. Še predno se je prav zavedel, kaj zahteva Leoncija, je opazil, kako je padel Francis k nogam skupnega sovražnika.

— Ta je pa dobra! — je zamrmral Henry in se pridružil Francisu. — Grom in strela! Saj to je hujše, kakor dvajset tisoč strupenih mušic in komarjev!

(Dalje prihodnjije)

kladaj, kaj vse so že vzeli in kaj si je v kakšnem predmetu treba še posebej zapomniti. Ob odmoru je bil brz ob meni in me takoj spravil v zadrego s svojimi kakor ogltje gorečimi očmi. Iz njih sem čitala nekaj kakor: Zelo sem vesel, da si tu in srečen bom, če bom mogel kdajkoli kaj napraviti za tebe. Vaak večer me je spremljal na postajo, ker smo stanovali izven mesta in sem se vozila z vlakom.

Najini pogovori so bili silno resni; pripovedoval mi je o rudah in strupih, ker je bil strasten kemik, kakor sem bila jaz vsa navdušena za literaturo. Radava se pogovarjala tudi o bogu, ki sva ga oba enako prezirala in ga dolžila marsičesa, kar se nama okoli naju ni zdelo v redu.

Nikoli nisem mogla pozabiti teh večerov na majhni, skoraj popolnoma prazni postaji. Pritekla sva na postajo in imela sem ravno toliko časa, da sem si polakala prostor nekje ob oknu. On je stal spodaj in njegove lepe, vdane oči so mi zadnjič govorile: "Na avdijenje jutri, moja ljuba deklica." Nestrpnost sem potem pričakovala jutra in kakor bi mi hoteli ustreči, so dnevi naglo potekali drug za drugim. In z vsakim se je podoba lepe, akustane glave vse bolj zarezovala vame, dokler nisem bila nekega dne do ušes zaljubljena. Njegovo vedenje mi je dajalo mnogo upanja; svetlo, bleščeče sonce moje sreče se je dvigalo nad obzorjem natanko tako, kakor sem bila pričakovala.

Nekega zimskega dne so nam prečitali odlok, da se bo vršilo na šoli cepljenje zoper koze in tri dni ne bo pouka.

Deževalo je, ko sem ajutraj prišla na cepljenje. Moj prijatelj je bil že v šoli in takoj, ko sva opravila, sva zavila v gozd, ki se je razprostiral za mestom. Počasi sva hodila drug ob drugem, pod drevesi, ki so bila črna in gola in se je po njih cedila vlaga.

Zopet je pripovedoval o rudah in svojih epruvetah. Mahal je z roko po zraku in meni se je zdelo, da ta lepa roka diši in hotela sem se skloniti, da bi jo vzela v svoje roke in si jo položila na lica.

Najine besede so dobile novi prizvok, kakor bi si v resnici pripovedovala nekaj drugega, nekaj veliko bolj važnega kakor so bile vse te rude, o katerih sva se tako vneto pogovarjala.

Ustavila sva se. Bila sva blatna in po obleki so nama visele kaplje, ki so padale z dreves. Nastal je nevaren molk; samo najine oči so postale zgornje in se so skušale dati drug drugemu poguma, da bi izpregovorili vsaj eno tistih velikih besed, ki so nama polnile grudi. Privzdignil je roko in menda res hotel nekaj povedati, ker so se mu ustnice premikale. Ali je kaj rekel? Slišala sem le neko nerazločno mrmljanje; videla sem njegov blede obraz, napol dvignjeno roko, kakor bi čakal, naj položim vanjo svojo — ker pa iz njegovih ust ni bilo nobene vzpodbujajoče besede, se nisem upala premakniti — in v zadregi sem se nasmešnila. Tedaj pa se je naglo obrnil in brez besed sva šla naprej. Vso pot do postaje nisva več izpregovorila. Kakor da se je zasvetila zvezda — in se utrnula.

Naslednjega dne se je prvič zgodilo, da med odmorom ni prišel k meni in me zvečer ni spremljal na postajo. Začel se je skrbno izogibati vsake priložnosti, ki bi naju lahko pripeljala do pogovora. Vedela sem, da me je ljubil prav tako kakor jaz njega — kaj je bilo tedaj vzrok tej izpremembi? Nekaj mučnega, nepojasnjenega je ostalo poslej med nama. Nisem mu hotela pokazati, da se čutim prizadeto in sem skrila svojo ljubezen v najgloblji kotic duše.

Počasi so potekali dnevi, minilo je šolsko leto in tudi maturacija je bila opravljena. Še zadnji dan smo se mudili v rezidrih in jemali slovo od prve brezskrbne mladosti. Preden sem zapustila šolsko poslopje, je prišel k meni in me prosil, če me sme spremljati na postajo.

Bila sva vznemirjena in sva le malo govorila. Mimogrede mi je omenil, da se nocoj odpotuje s starji v inozemstvo, kjer bo prebil počitnice.

Ni nama bilo treba dolgo čakati na vlak. Dala sem mu roko, ki mi jo je krepko stisnil in sem stopila na prvo leseno stopnico

Lokalni vlak

Lipe

Posebnost lokalnega vlaka je njegovo ime. Imenujejo ga lokalnega, vendar ne spričo njegove lokavosti in ker se na odhodni postaji naloka vode, marveč mu je vzdevek vrnila tujka in tujerodka, cenjena pri nas in spoštovana — čast ji zato in priznanje. Kajti so lokavi in se ga nalokajo tudi sprevodniki in strojevodja takega vlaka, a ni krsta živega in tudi mrtvega ne, ki bi ga pital z lokalnim sprevodnikom. Še takrat ne, ko se ga po priliki naloka tako, da mu še potnikov ni mar in s Staro arango smeji postajico Drenov grič.

Posebnost lokalnega vlaka bi bili še nekateri vozovi, ki so manjši, menim pa, da so tudi bolj higienski. So namreč ti vozovi po dva in so pogosto tudi trije skupaj in ne najdeš v vseh treh zasilnega prostorčka z napisom toaleta. Tudi tujka in tujerodka. Čast in priznanje tudi njej... vendar smatram vozove lokalnega vlaka za bolj higienski od drugih, kjer je toaleta zastopana v vsakem in so v marsikaterem tudi po dve.

Lokalni vlak je veseljak. Za vsakim vogalom zavrska. Tuli, ko vozi čez križišča in mostove, nad govedom neumnim zaplaka, ki se je nevarno približalo progi, in se sploh dere nad vsakim smrkvavcem in beračem, ki stopi čez tir. Je menda gospodu strojevodji pisalko lokomotive edini dosegljivi instrument. Izživlja se na njem. In se tudi lahko: široko mu nudi polje dejstevanja.

Jaz se vozim z lokalnim vlakom. Vaak dan. Zjutraj v mesto, popoldne nazaj. In to zopet vaak dan. Razumete: človek je lahko mrtev na ocvrtlo ščuko z okusno priloženo rezino citrone; toda vaak dan — obupal bi! Nad ocvrtlo ščuko in nad rezino citrone.

Obupal bi lahko tudi nad lokalnim vlakom. Tja in nazaj — vaak dan. Gre to človeku na živce, na možgane in v bližino pameti. Znorši na lepem in ljudje se tega neznansko veselijo. Zabavo jim povečaš, če v takem stanju izbuliš oči, bešniš in razgrajšaš.

Da se to ne zgodi, skrbijo sopotniki. Dva, trije, nekajkrat tudi več. Redni so in stalni. Odhaja vlak zgodaj, zato se privale sopotniki v vozove krmežljivo in zaspano. Pozimi v trdi temi, da se komaj priptiljejo do postaje in v voz. Stalno zasedajo ista mesta, si manejo oči, pretegujejo se, vzdihujejo in zdehajo nekateri tako, da bi jim lahko pogledal po požiralniku v drob in želodec.

Prvikrat sem se pojavil v lokalnem vlaku. Motilo me je to in mi je bilo nerodno. Obziren sem bil na levo in sem bil obziren na desno, ko sem se kopal do praznega sedeža. V kot sem se stisnil, skromno skrčil noge pod sedež in se še strogo ravnal po napisih in tablicah, ki te vlijudno opozarjajo, da ne pljuvaj po tleh in da se ne naginji. Udobno je bilo in prijetno, dokler ni prišel stalen sopotnik odurnega obraza in črnih obrvi in se mi skoraj

vagona. Spet so se mi za trenutek vrtnile z nepopisno silo vse nekdane želje in čustva, ki sem jih vse leto potiskala in jim nisem dala živeti.

"Nekaj ti bom povedal, Kaj-tja," je dejal in stopil bliže. "Morda se boš spet smejala, kakor si se takrat, ko sem ti to povedal prvič." Za hip je umolknil, nato pa je nervozno zganil ustnice in dodal: "Ljubil sem te."

Bliskovito sem se spomnila deževnega zimskega dneva, ko so nam cepili kože in sva se sprehajala po gozdu. Spomnila sem se njegove napol dvignjene roke, ustnic, ki so menda nekaj zamrmrale, česar pa nisem slišala in... pa ne da bi takrat...? "Vstopite, prosim!" je dejal tik mene sprevodnik in zapri vrata kupeja. Sklonila sem se skozi okno in videla tam spodaj blede obraz, ki se mi je za dolgo vrsto let s tako močjo vtisnil v spomin, toda vlak je že krenil in odpeljala sem se, ne da bi vedela, kje bi ga mogla najti in mi povedati, da sem prešla njegovo prvo izjavo ljubezni, ker jo je povedal pretiho in da, če me zdaj še ljubi...

Detroitaki policijski komisar H. A. Pickert, ki je bil obtožen brutalnosti, stavlkoletstva in drugih nepostavnih činov.

vsedel na kolena. Spregledal pa je človek in spregledal, da to ne gre, me je zato raje grdo pogledal in si godrnjaje napravil mesta pri sopotnikih, ki so tudi godrnjali in zazijali vame.

Mučno mi je bilo in sitno. Segel sem v žep in sem segel v drugega, pogladil sem si neobrite četine in se počel hujati po glavi. Se sem ozrl po sopotnikih, pa me je to zmedlo še bolj in sem zato okrenil glavo proti oknu, buljil ven in ždel tako nepremično do Ljubljane.

O, sedaj je zadeva urejena. Navadili so se me. Zdeham lahko in se pretegujem. Zame se ne zmenijo več. Postal sem sopotnik in imam pravico grdo gledati vsakega, ki bi se na novo pojavil v našem vozu.

Sopotniki so zanimivi. So taki nekateri in so drugi drugačni. Lahko jih gledaš, opazuješ, sklepaš o njih marsikaj in delaš zaključke. Poznam vse. Po poklicih in imenih. Meni ne pripovedujejo. Med seboj se pomenijo o tem in onem; o prijatelju in sosedu in še o sebi in odsotnem sopotniku: nevsiljivo prislonim uho in poslušam. Sicer so taka pripovedovanja mnogokrat zanimiva nad vse, kakor so zanimivi sopotniki sami, vendar se človek naveliča tudi pripovedovanj, klavrnino in dolgočasno bi mu postalo, da ni izrednih dogodkov.

Kakor na primer oni dan, ko je pozabila revna ženica otroka na peronu. Sama se je odpeljala reva z vlakom in je pozabila na otroka, kakor pozabi človek na dežnik ali lasuljo. Majhne pa je spal na peronski klopi. To je recimo nezasišano, graje, obsoje in še marsičesa vredno. In kajpada morda, da govorimo sopotniki o tem ves teden in tudi delj, kajti se tak dogodek ne primeri vsak dan in imaš še manj prilike čitati vsak dan v seznamu najdenih predmetov: speči majhne, najden na ljubljanskem kolodvoru.

Dobro! To se je zgodilo in se tudi lahko zgodi! Ženica je bila stara, revna in tudi betežna. Čakala je sirota na vlak, žvečila suho skorjo in se kregala s skrbmi. Pa ti zarjave po kolodvoru, da vozi ta vlak tja in tja, mešani da je in da stoji na petem tiru. Ni kazalo revi obotavljati se in je pozabila na otroka. Res ni čudno!

A je tem bolj čudno, da se je Lena Plahuta izpod Kamniških planin, mastna in zavajljiva, približala v naš voz in zasedla dve številki. Ni se zmenila za sopotnike. Odzibali smo se s postaje, Lena pa je segla v košaro, glodala jabolka do črnih kosti in metala oglodke skozi okno. Prišel je gospod sprevodnik — sopotniki mu rečejo gospod spre-

hodnik — potpal Leni stek in jo obzirno opazoval. Bržkone sedla v napad. Mastne ženske skoraj jokajo. In kar je najbolje: skoraj vedno po njej. Lena tudi!

Smo si postali sopotniki tem dogodku bližji in kajti ga ni bilo med nam. Štorastega tako, da bi v vlak in čakal, da ga in to kamorkoli. Pomilovno se ozirali in si mežikali. Odpravili smo Leno postaji iz voza in smo povedali, kako naj se tako in tako. Da bi ne ostno tam in bi ne bili do skrbnih.

Mi sopotniki pa smo ljali. O dogodku smo razgovorili in se smejali. Ženski smo se smejali, ki je donobrižna sedla brezskrbno pa se ni prej pozanimala vlak vozi, kdaj in ali sploh. Da! Ali sploh vozi? Lahko ne na postaji, na tem in ru, vseh se vanj in čaka ve kako dolgo! Morda do uma, morda celo do preu in poglobitve take postapriporočljivo tako čaka vsak način!

Pa sem se zamudil oni kolikokrat sem se že z Oni dan pa sem se temelko — do zadnjega trenutal sem skočiti še nekaj za lokalnim vlakom, da obesil za zadnji vagon, p z desnico pomagati, da visel na njem in mi ni polovica ostala v Ljubljani.

S škodočelnimi pogledi sprejeli v vozu. Žal jim in hudo, ker si nisem zmo noge ali roke. In jim je bolj hudo, ker se me je celo aktovka.

Lovil sem se med omahnil zdaj sem in zdaj sem se končno le zazibal semu gospodu na kolena, vo me je odrinil na nasedež, me neznansko gledal in me še vprašal po in starosti. Odleglo mi je jazno sem se nasmešnil povedal, da jih imam toliko. Je dejal, da je to dovolj, da bi stal na lastnih gah in da me zato ne bo val.

Zijalasto so strmeli vsi potniki. Všeč jim je bilo gospod, še bolj so jim bile njegove domisljice; pobodno hahljali na moj račun.

Nisem se še vozil v zavagonu. Neznani sem bil nikom, zato so se pokazali dobnejši. Dvakrat nerodno postalo. Aktovko sem od gostoljubno povabil gospod naj se vanjo in si vzame key ali dve, ki da so sladke, da bodo potolažile je pregnale zamero.

Vdal se je gospod ter up v breskev, da se mu je po bradi in telovniku. Živ se nato zapletla v pogovodebato o kongresu in olim in še o shodih in njih organciji.

Vijuden sem bil in popust mnogo mi je bilo na tem, pravim nerodnost in zlobvrtis, ki sem ga napravil n potnike zadnjega voza. To mi bilo kajpada skoro post... toda gospod sprevodnik je neznansko grdo zadril: "Kamnik!"

Jaz se namreč vozim na niko!

Listen to and Advertise in PALANDECH'S YUGOSLAV Folk Songs and Music Tamburitzas Orchestra Station WWAE, Every Sunday 1230 S. Clark St., Chicago — Ill.

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselje in shode, vizitnice, časnike, knjgoledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

■■■■

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. — Cene zmerne, unikato delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE

Tel. Rockwell 4904

CHICAGO, ILLINOIS

Prethi izpovedana ljubezen

Katarina Spur

Včasih zamudila le nekaj minut ali prelišila dve, tri besedice, in vse tvoje življenje se ne kako iztiri. Krmariš to svojo življenjsko ladjo kakor najbolje veš in moreš, tokovi pa te zanašajo zdaj sem, zdaj tje, in nekega lepega dne si moraš priznati neljubno dejstvo: postal sem torej popolnoma navaden brodolomec.

Ce si sam kriv, da si šel mimo svoje sreče, nevede kje in kda,

te je čakala, se jeziš pač na samega sebe; če pa je napravila hudomušna usoda a tabo enega svojih priljubljenih eksperimentov, tedaj pač preklinjaš svojo zlo usodo.

V osmi šoli sem doživela svojo veliko ljubezen. Nikakor ni bila to moja prva ljubezen. Preden se človek dokopije do oame, ima za sabo že celo vrsto junakov, ki so prinašali v njeno življenje sladki nemir in katerih imena običajno ovekoveči v svojih dnevnih. Bila pa je ena tistih ljubezni, iz katerih se dolgo ne izkoplje in eden tistih junakov, v katerega si vse življenje malce zaljubljena.

Povedati vam hočem, kako me je zla usoda opeharila za to ljubezen, ki bi lahko napravila iz mene najbolj zvesto ženo, najboljšo mater in najsrečnejšega človeka na svetu.

Mojega očeta so premestili v majhno podeželsko mesto, ko se je bila šola že začela in tako sem prišla v novo gimnazijo sredi pouka. Na vsej šoli seveda nisem poznala niti enega človeka. Prijeten, simpatičen fant iz zadnje klopi je bil eden prvih, ki se je potrudil za moje prijateljstvo. Posodil mi je knjigo iz kemije in me tako toplo pogledal, da nisem vedela, kaj naj si mislim o tem. Nadvse uslužno mi je raz-